

Bankenautoriteit: antiwitwasregels lijken doorgeslagen

EBA onderzoekt uitsluiten groepen klanten

Rutger Betlem en Johan Leupen
Amsterdam

De Europese Bankenautoriteit (EBA) vreest dat de antiwitwas- en terrorismeregels zijn doorgeslagen. De toezichthouder ziet dat banken vanwege de torenhoge witwasboetes hele groepen klanten uit voorzorg buiten de deur zetten en stelt een onderzoek in naar mogelijke misstanden.

‘We willen weten waarom banken bepaalde klanten niet willen of niet kunnen bedienen’, zegt EBA’s beleidsexpert Amandine Scherrer. De toezichthouder vreest dat bestaande antiwitwas- en terrorismeregels te gecompliceerd en te veelomvattend zijn geworden. Tot nu toe hebben zo’n honderd banken en bedrijven zich gemeld bij de toezichthouder.

De laatste jaren hebben de beleidsmakers de duimschroeven aangedraaid bij banken. Wie niet goed op zijn klanten let, kan hoge boetes verwachten. ‘We maken ons zorgen of die aanpak niet contraproductief is’, zegt Scherrer.

In bankenland wordt het de-risking genoemd. Het is veruit de makkelijkste manier voor een bank om toezichtrisico’s te mitigeren. De EBA spreekt van een breed probleem dat reikt van het niet meer kunnen doen van transacties in vreemde valuta’s tot het ontzeggen van de toegang tot de basaalste bankdiensten.

Bij de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) zijn ze blij met het onderzoek van de Europese Bankenautoriteit. ‘Niet alle regels zijn functioneel. Het moet niet zo zijn dat de witwascontrole negatieve consequenties heeft voor de bedrijfsvoering van normale ondernemers’, zegt Yvonne Willemsen, hoofd veiligheidszaken bij de belangenbehartiger.

Advocaten spreken in een rondgang door het FD van ‘doorgeslagen beleid’ dat niet alleen de bekende voorbeelden als shishalounges, seksbedrijven en coffeeshops raakt.

Banken zijn volgens de advocatuur met name beducht voor sectoren waar ze weinig greep op krijgen en waar veel cash in omgaat, zoals de botenmakelaars, autohandel en horlogeverkopers. Andere sectoren waar scherp

op gelet wordt, zijn de internationale handelsbedrijven, ngo’s, geloofsorganisaties, goede-doeleninstellingen, creatieve bedrijven en ondernemers die geboren zijn in bepaalde risicogebieden. Willemsen van de NVB: ‘Er is tegenwoordig niet heel veel nodig om in de hoogste risicocategorie ingeschaald te worden.’

EBA ziet niet alleen sectorale uitsluiting, maar ook onwenselijk gedrag. Zoals het weren van particuliere klanten door banken onder het mom van transactiemonitoring en misbruik van de toezichtregels om de concurrentie op afstand te houden. ‘Nieuwkomers in de financiële sector, zoals elektronische geldinstellingen en betaalbedrijven, worden door de banken geweerd uit vrees daarmee de concurrentie in het zadel te helpen’, aldus Scherrer.

Willemsen twijfelt er niet aan dat de regels in Nederland goed nageleefd worden. ‘Maar het wordt voor bepaalde bedrijven steeds las-

Banken zouden vooral beducht zijn voor sectoren waar veel cash in omgaat

tiger om binnen het reguliere financiële systeem te opereren.’ Meerdere door het FD geraadpleegde advocaten zeggen ‘platgebeld’ te worden door gedupeerden. Diverse bedrijven stapten naar de rechter, maar zij vormen het topje van de ijsberg. Advocaten sturen liever aan op een schikking vanwege de hoge kosten en het openbare karakter van zo’n procedure.

Volgens de advocatuur wordt er door de banken veel te snel gegrepen naar het witwasonderzoek. ‘Dat werkt overkill in de hand’, zegt een van hen. Willemsen van de NVB bestrijdt dat. ‘Banken voeren gewoon de wet uit.’ Wel is het zo dat bank, toezichthouder en opsporingsdienst onvoldoende schifting maken. ‘Als we alles als hoog risico bestempelen, is niets meer een hoog risico.’ De consultatie van de EBA sluit op 11 september.